

Національна академія медичних наук України
Державна установа "Інститут фармакології та токсикології"
Національної академії медичних наук України"

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор

ДУ "Інститут фармакології та
токсикології НАМН України",
Київ

О. Є. Ядловський

12. 2023 р.

Схвалено

рішенням вченої ради

ДУ "ІФТ НАМН України"

протокол № 8

13. 12. 2023 р.

**Положення про академічну доброчесність, запобігання академічному
плагіату та перевірку наукових текстів в Державній установі "Інститут
фармакології та токсикології Національної академії медичних наук
України"**

Київ 2023

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ.

1.1. Положення про академічну доброчесність, запобігання академічному плагіату та перевірку наукових текстів (надалі – Положення) в Державній установі "Інститут фармакології та токсикології Національної академії медичних наук України" (надалі - ІФТ) розроблено на основі Конституції України, Цивільного Кодексу України, Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське та суміжні права», «Про запобігання корупції», Постанов Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів», Етичного кодексу ученого України, Статуту Державної установи "Інститут фармакології та токсикології Національної академії медичних наук України", Колективного договору та інших нормативно правових актів чинного законодавства України та нормативних актів ІФТ.

1.2. Положення про академічну доброчесність, запобігання академічному плагіату та перевірку наукових текстів в ІФТ є внутрішнім підзаконним нормативним актом, який спрямовано на забезпечення якісних освітніх послуг для аспірантів, дотримання норм і правил етичної поведінки усіма науковими, науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти ІФТ. Метою Положення є:

- визначення основних принципів академічної доброчесності, поняття про дотримання та порушення академічної доброчесності,
- визначення видів академічної відповідальності та порядку притягнення до академічної відповідальності учасників освітнього та наукового процесу;
- запобігання та виявлення плагіату в наукових, науково-методичних роботах наукових працівників, докторантів, аспірантів, студентів всіх освітніх ступенів (ОС) та форм навчання;
- розвитку навичок коректної роботи із джерелами інформації та впровадження практики належного цитування;
- дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань;
- - активізації самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

1.3. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися наукові, науково-педагогічні працівники та здобувачі вищої освіти під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ.

1.1. Положення про академічну доброчесність, запобігання академічному плагіату та перевірку наукових текстів (надалі – Положення) в Державній установі "Інститут фармакології та токсикології Національної академії медичних наук України" (надалі - ІФТ) розроблено на основі Конституції України, Цивільного Кодексу України, Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське та суміжні права», «Про запобігання корупції», Постанов Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів», Етичного кодексу ученого України, Статуту Державної установи "Інститут фармакології та токсикології Національної академії медичних наук України", Колективного договору та інших нормативно правових актів чинного законодавства України та нормативних актів ІФТ.

1.2. Положення про академічну доброчесність, запобігання академічному плагіату та перевірку наукових текстів в ІФТ є внутрішнім підзаконним нормативним актом, який спрямовано на забезпечення якісних освітніх послуг для аспірантів, дотримання норм і правил етичної поведінки усіма науковими, науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти ІФТ. Метою Положення є:

- визначення основних принципів академічної доброчесності, поняття про дотримання та порушення академічної доброчесності,
- визначення видів академічної відповідальності та порядку притягнення до академічної відповідальності учасників освітнього та наукового процесу;
- запобігання та виявлення плагіату в наукових, науково-методичних роботах наукових працівників, докторантів, аспірантів, студентів всіх освітніх ступенів (ОС) та форм навчання;
- розвитку навичок коректної роботи із джерелами інформації та впровадження практики належного цитування;
- дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань;
- - активізації самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

1.3. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися наукові, науково-педагогічні працівники та здобувачі вищої освіти під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до

результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень (ст. 42 ЗУ «Про освіту»).

1.4. ІФТ створює середовище, яке сприяє навчанню і роботі, обміну знаннями, впровадженню інновацій, інтелектуальному розвитку аспірантів і науковців, підтриманню особливої культури взаємовідносин. Кожен член колективу ІФТ, дотримуючись норм цього кодексу, вносить неоціненний вклад у розвиток наукової установи, зміцнення її ділової репутації.

1.5. Загальними принципами академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин якими мають керуватися учасниками освітньо-наукового процесу та співробітники ІФТ:

1.5.1. *Принцип законності.* У своїй діяльності наукові, науково-педагогічні працівники та здобувачі вищої освіти мають суворо дотримуватися законодавства, а також стимулювати до цього інших.

1.5.2. *Принцип поваги до людської гідності, прав людини, недискримінації та рівності працівників та учасників освітньо-наукового процесу* — кожна людина має право на однакову повагу до своєї гідності, на яку не можна посягати за будь-яких умов, зокрема застосовувати методи, що принижують людську гідність, як покарання за невиконання чи неналежне виконання обов'язків.

1.5.3. *Принцип чесності.* Порядність і відвертість у освітній діяльності, проведенні наукових досліджень, здійсненні практичних робіт, недопущення будь-яких форм обману, брехні, шахрайства, крадіжки або інших форм нечесної поведінки в навчальній, педагогічній і науковій діяльності.

1.5.4. *Принцип справедливості.* У взаємовідносинах між членами академічної громади важливим є неупереджене ставлення одне до одного, правильне та об'єктивне оцінювання результатів освітньої, дослідницької та трудової діяльності.

1.5.5. *Принцип відповідальності.* Цей принцип полягає в сумлінному та неухильному виконанні покладених обов'язків, завдань та функцій, дотриманні посадових інструкцій, положень, правил, здатність відповідати за результати своєї діяльності та взятих на себе зобов'язань.

1.5.6. *Принцип компетентності і професіоналізму* - працівники учасники освітньо-наукового процесу в ІФТ, зобов'язані підтримувати найвищий рівень компетентності у сфері професійної діяльності та навчання, складовою якої є постійне підвищення кваліфікації, освітнього і наукового рівня, впровадження інноваційних форм діяльності.

1.5.7. *Принцип прозорості.* Уникнення зловживань посадовим становищем виборними чи призначеними представниками академічної громади, прозорість і публічність прийняття та виконання управлінських рішень, освітньої, науково-дослідницької, господарської та фінансової діяльності.

1.5.8. *Принцип партнерства*. Полягає в орієнтованості на співпрацю та партнерську взаємодію з метою підвищення якості навчальних та дослідницьких результатів, протистояння будь-яким формам дискримінації, негативному впливу інших осіб.

1.5.9. *Принцип взаємної довіри* – існування в академічному середовищі атмосфери взаємної довіри, що заохочує вільний обмін ідеями й інформацією, сприяє співпраці та творчості, вільному продукуванню нових ідей, створення середовища неприпустимості привласнення результатів діяльності інших чи погіршення репутації працівника чи учасника освітньо-наукового процесу.

1.6. Дотримання зазначених вище принципів має бути справою доброчесності всіх без винятку членів колективу ІФТ.

2. ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

2.1. Дотримання академічної доброчесності учасниками освітньо-наукового процесу передбачає:

2.1.1. посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок,

тверджень, відомостей інших осіб;

2.1.2. дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

2.1.3. надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну наукову, освітньо-наукову, творчу діяльність;

2.1.4. контроль за дотриманням академічної доброчесності учасниками освітньо-наукового процесу в освітньому процесі та науковій діяльності;

2.1.5. об'єктивне оцінювання результатів навчання.

2.2. Дотримання академічної доброчесності аспірантами ІФТ передбачає:

2.2.1. самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);

2.2.2. посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок,

тверджень, відомостей інших осіб;

2.2.3. дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

2.2.4. надання достовірної інформації про результати власної наукової, освітньо-наукової, творчої діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

3. ОСНОВНІ ВИДИ ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

3.1. Закон України «Про освіту» визначає основні види порушень академічної доброчесності та відповідальності учасників освітнього процесу за такі порушення. Зокрема, п. 4 ст. 42 Закону передбачено, що порушеннями академічної доброчесності є академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво та необ'єктивне оцінювання.

3.1.1 *академічний плагіат* - оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження, та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства;

3.1.1.1. дослівне відтворення переклад чи копіювання тексту іншого автора (інших авторів) обсягом від фрази до набору речень з книг, монографій, статей, Інтернет-ресурсів чи інших джерел без посилання на автора (джерело);

3.1.1.2. перефразування чи довільний переказ частин тексту інших авторів із зміщенням слів або слідування структурі їх аргументації без посилання на джерело;

3.1.1.3. відтворення в тексті наукової роботи наведених в іншому джерелі цитат з третіх джерел без вказування, за яким саме безпосереднім джерелом наведена цитата;

3.1.1.4. відтворення в тексті наукової роботи наведеної в іншому джерелі науково-технічної інформації (крім загальновідомої) без вказування на те, з якого джерела взята ця інформація;

3.1.1.5. подання як власних робіт будь-яких робіт інших учасників освітньо-наукового процесу (у тому числі будь-яких письмових завдань, що виконуються здобувачами освіти в межах освітнього процесу під час проміжного та підсумкового контролю знань відповідно до програми навчальної дисципліни, а також під час іспитів), у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

3.1.2 *академічне шахрайство* – будь-які дії учасників науково-освітнього процесу, сутність яких полягає у виданні або отриманні будь-якої несанкціонованої допомоги або нечесної переваги у будь-якій формі академічної роботи;

3.1.3 *фальсифікація результатів досліджень*, посилянь у власних публікаціях, будь-яких інших даних, у тому числі статистичних, що стосуються освітнього процесу та наукових досліджень;

3.1.4 *фабрикація* – вигадування даних чи фактів, що використовуються у власній діяльності або діяльності інших учасників в процесі реалізації освітньо-наукової діяльності;

3.1.5 *обман* – надання завідомо неправдивої інформації щодо освітньо-наукової діяльності.

3.1.6 *надання завідомо неправдивої інформації* стосовно власної освітньо-наукової діяльності чи організації освітнього процесу;

3.1.7 *хабарництво* - надання/пропозиція (отримання) учасником освітньо-наукового процесу коштів, майна, пільг чи послуг матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної вигоди в освітньо-науковому процесі;

3.1.8 *використання* родинних або службових зав'язків з метою отримання неправомірної переваги в освітньо-науковій діяльності як в установі так й за її межами;

3.1.9 *ігнорування передбачуваних порушень* академічної доброчесності іншими особами, або вчинення дій, спрямованих на приховування порушення;

3.1.10 *академічний саботаж* – завдання шкоди, псування, затримка або непотрібне ускладнення роботи інших учасників освітньо-наукового процесу, навмисне знищення даних тощо;

3.1.11 *зловмисне звинувачення* іншого учасника освітньо-наукового процесу в скоєнні порушення принципів академічної доброчесності;

3.1.12 *вчинення дій* в умовах реального конфлікту інтересів та використання шантажу;

3.1.13 *необ'єктивне оцінювання* свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

4. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ЗАПОБІГАННЯ АКАДЕМІЧНОМУ ПЛАГІАТУ ТА ЙОГО ВИЯВЛЕННЮ

4.1. Система запобігання і виявлення плагіату та дотримання принципів академічної доброчесності в ІФТ включає:

- ✓ Кодекс академічної доброчесності ДУ «Інститут фармакології та токсикології НАМН України»;
- ✓ Етичний кодекс ученого України, дане Положення та інші нормативні документи щодо здійснення відповідних видів освітньо-наукової діяльності ІФТ, в яких у тому числі відображаються питання академічної доброчесності;
- ✓ комісія з наукової та академічної доброчесності;
- ✓ відділ науково-методичної, інформаційної та патентно-ліцензійної роботи та гарант освітньої програми;

- ✓ інформаційну базу, за допомогою якої здійснюється популяризація принципів академічної доброчесності та підвищення рівня обізнаності всіх учасників освітньої та освітньо-наукової діяльності в ІФТ у питаннях академічної доброчесності;
- ✓ інструменти контролю додержання академічної доброчесності у освітній і науковій діяльності ІФТ, які, зокрема, передбачають обов'язкову перевірку наукових робіт на наявність ознак академічного плагіату відповідно нормативної бази, анкетування учасників наукового та освітнього процесів на предмет порушень академічної доброчесності.

4.2. Дії щодо забезпечення академічної доброчесності в освітньо-науковому процесі ІФТ здійснюються за такими напрямками:

- 4.2.1. забезпечення доброчесності поточних індивідуальних робіт аспірантів (реферати, тези, статті);
- 4.2.2. забезпечення доброчесності наукових публікацій у наукових виданнях ІФТ;
- 4.2.3. забезпечення доброчесності дисертаційних робіт аспірантів і співробітників ІФТ та робіт, що подаються до захисту у спеціалізованих радах (відповідно до вимог щодо підготовки та захисту дисертацій);
- 4.2.4. забезпечення доброчесності на рівні інших видів наукової та навчально-методичної продукції співробітників та аспірантів;
- 4.2.5. надання інформації та роз'яснення суб'єктам наукової та освітньої діяльності ІФТ умов і правил дотримання академічної доброчесності.

4.3. Перед прийняттям дисертацій, поданих до захисту до спеціалізованої вченої ради ІФТ, проводиться перевірка дисертації та автореферату на відсутність академічного плагіату. У разі виявлення академічного плагіату в дисертації на здобуття наукового ступеня така робота знімається з захисту, незалежно від стадії розгляду.

5. ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ

5.1. Будь-який текстовий фрагмент обсягом від речення і більше, відтворений в тексті наукової (кваліфікаційної) роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі з іншого джерела, обов'язково має супроводжуватися посиланням на це джерело. Винятки допускаються лише для стандартних текстових кліше, які не мають авторства та/чи є загальноновживаними.

5.2. Якщо перефразування чи довільний переказ в тексті наукової (кваліфікаційної) роботи тексту іншого автора (інших авторів) займає більше

одного абзацу, посилання (бібліографічне та/або текстуальне) на відповідний текст та/або його автора (авторів) має міститися щонайменше один раз у кожному абзаці наукової (кваліфікаційної) роботи, крім абзаців, що повністю складаються з формул, а також нумерованих та маркованих списків (в останньому разі допускається подати одне посилання наприкінці списку).

5.3. Якщо цитата з певного джерела наводиться за першоджерелом, в тексті наукової (кваліфікаційної) роботи має бути наведено посилання на першоджерело. Якщо цитата наводиться не за першоджерелом, в тексті наукової роботи має бути наведено посилання на безпосереднє джерело цитування ("цитується за: І").

5.4. Будь-яка наведена в тексті наукової (кваліфікаційної) роботи науково-технічна інформація має супроводжуватися чітким вказуванням на джерело з якого взята ця інформація. Винятки припускаються лише для загальновідомої інформації, визнаної всією спільнотою фахівців відповідного профілю. У разі використання у науковій (кваліфікацій) роботі тексту нормативно-правового акту достатньо зазначити його назву, дату ухвалення та, за наявності, дату ухвалення останніх змін до нього або нової редакції.

6. ВИЯВЛЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ В НАУКОВИХ РОБОТАХ

6.1. Для констатації різновиду академічного плагіату, визначеного у підпункті 1.1 пункту 1 розділу 3 цього Положення, достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

6.1.1. в тексті іншого автора (інших авторів) наявний такий чи майже такий текстовий фрагмент обсягом більше одного речення, як в оцінюваній науковій роботі (за винятком стандартних текстових кліше, які не мають авторства та/чи є загальновживаними);

6.1.2. цей текст іншого автора (інших авторів) було створено раніше, ніж оцінювану наукову роботу (або інший текст автора оцінюваної наукової роботи, де наявне таке саме речення чи група речень);

6.1.3. автор оцінюваної наукової роботи не посилається на цей текст іншого автора (інших авторів), або посилається деінде (в списку літератури, в іншій частині своєї роботи) так, що незрозуміло, якого саме речення (якої саме групи речень) оцінюваної наукової роботи стосується посилання.

6.2. Для констатації різновиду академічного плагіату, визначеного у підпункті 1.2 пункту 1 розділу 3 цього Положення, достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

6.2.1. в оцінюваній науковій роботі міститься відтворення (повністю або частково) тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ:

- обсягом до абзацу без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту,
- обсягом більше абзацу без бібліографічного та/або текстуального посилання на автора (авторів) відтвореного тексту щонайменше один раз у кожному абзаці (крім абзаців, що повністю складаються з формул, а також нумерованих та маркованих списків);

6.2.2. відтворюваний текст іншого автора (інших авторів) було створено раніше, ніж оцінювану наукову роботу (або інший ідентичний за змістом текст автора оцінюваної наукової роботи).

6.3. Для констатації різновиду академічного плагіату, визначеного у підпункті 1.3 пункту 1 розділу 3 цього Положення, достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

6.3.1. в оцінюваній науковій роботі наведено п'ять або більше цитат з третіх джерел саме чи майже в такому обсязі, як вони наведені в іншому джерелі, без вказування на це інше джерело як джерело, з якого запозичені відповідні цитати;

6.3.2. це інше джерело було створено раніше, ніж оцінювана наукова робота (або інший текст автора оцінюваної наукової роботи, де наведено такі самі цитати);

6.3.3. автор не посилається на це інше джерело, або посилається деінде (в списку літератури, в іншій частині свого тексту) так, що з посилання не зрозуміло, що саме з цього джерела насправді взяті використані автором цитати з третіх джерел.

6.4. Для констатації різновиду академічного плагіату, визначеного у підпункті 1.4 пункту 1 розділу 3 цього Положення, достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

6.4.1. в іншому джерелі оприлюднена та сама науково-технічна інформація (крім загальновідомої), яка наведена в оцінюваній науковій роботі;

6.4.2. це інше джерело було створено раніше, ніж оцінювана наукова робота (або інший текст автора роботи, де наявна та сама науково-технічна інформація);

6.4.3. автор не посилається на це інше джерело, або посилається деінде (в списку літератури, в іншій частині свого тексту) так, що з посилання

незрозуміло, яку саме науково-технічну інформацію, використану в роботі (крім загальновідомої), автор бере з цього джерела.

7. ПЕРЕВІРКА ТЕКСТОВИХ ДОКУМЕНТІВ НА НАЯВНІСТЬ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ

7.1. Процедурі обов'язкової перевірки підлягають наступні тексти: рукописи авторефератів, анотацій та кваліфікаційних робіт здобувачів третього рівня вищої освіти, а саме здобувачів наукового ступеня: кандидата наук, доктора філософії, доктора наук, які подаються до захисту в спеціалізовану вчену раду ІФТ. Усі інші тексти наукового стилю можуть підлягати перевірці на плагіат у разі виникнення такої потреби.

7.2. Інститут використовує системи виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості такі як Unicheck (<https://unicheck.com/>) та Plagiat.pl (<https://plagiat.pl>), які рекомендовано МОН України. Використання вказаних систем відбувається відповідно до укладених угод з фірмами/установами, які мають право надавати послуги користування цими системами. Порядок перевірки текстових документів на наявність академічного плагіату викладено в Додатку 1.

7.5. Загальна схема пошуку ознак плагіату з використанням відповідної системи виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості повинна складатись з наступних етапів:

7.5.1. Відповідальна особа завантажує електронний варіант роботи у систему.

7.5.2. Система виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості перевіряє роботу та формує звіт подібності.

7.5.3. Звіт подібності передається для аналізу та прийняття рішення.

7.6. Відповідно до автоматизованої перевірки з використанням спеціалізованих комп'ютерних програм на наявність ознак академічного плагіату у науково-дослідних роботах, рукописах навчальних посібників, підручників, довідників, словників та інших видів навчальної продукції; монографіях, наукових статей, методичних рекомендацій, інформаційних листів та інших видів наукової продукції з використанням електронних ресурсів, розміщених у Національній науковій медичній бібліотеці України (ННМБУ), відповідних технологій та комп'ютерних програм, які знаходяться у відкритому доступі у мережі Інтернет, рекомендовані показники інтерпретації результатів оригінальності робіт такі:

- понад 90 % - текст вважається оригінальним;

- від 70 % до 90 % - оригінальність задовільна, слід пересвідчитися у наявності посилань для цитованих фрагментів;
- від 50 % до 70 % - матеріал може бути прийнятий до розгляду після доопрацювання та перевірки наявності посилань для цитованих фрагментів;
- менше 50 % - матеріал до розгляду не приймається.

7.7. При оцінці оригінальності текстів із загального відсотку повторів виключається використання власних назв методів, підручників, методичних рекомендацій, наукових та грантових програм та інших загальних назв (Додаток 2).

8. ПРАВОМІРНІСТЬ ЗАПОЗИЧЕНЬ

8.1. У рукописах дисертацій (та авторефератів) здобувачів ступенів доктора філософії та доктора наук; науково-дослідних роботах; навчально-методичних роботах; навчальних посібників, підручників, довідників, словників та інших видів навчальної продукції; монографій, наукових статей, методичних рекомендацій, інформаційних листів та інших видів наукової продукції що подаються, об'єм правомірного запозичення передбачає використання у тексті найменувань установ, органів державної влади та місцевого самоврядування, посилань на нормативні правові акти; тексти законів; списків літератури; повторів, у тому числі сталих виразів; цитування тексту; фрагменти документів для їх аналізу, а також самоцитування і т. д.

8.2. Автори дисертацій, науково-дослідних та освітньо-наукових робіт та інших видів наукової продукції що подаються у коментарях на посилання, які використані у тексті, повинні обґрунтовувати правомірність застосування запозичень.

9. ЗАХОДИ З ПОПЕРЕДЖЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ

9.1. Навчальні та науково-методичні праці на етапі підготовки до друку ретельно перевіряються авторським колективом на наявність всіх видів плагіату. У витязі з протоколу засідання вченої ради щодо рекомендацій до видання навчальних та науково-методичних праць зазначається інформація про відсутність у роботі академічного плагіату. У разі виявлення плагіату, роботи відправляють на доопрацювання. Наявність текстових запозичень перевіряється з використанням електронних ресурсів, розміщених у Національній науковій медичній бібліотеці України (ННМБУ), відповідних технологій та комп'ютерних програм, які знаходяться у відкритому доступі у мережі Інтернет.

9.2. До заходів з попередження академічного плагіату у НУОЗ України імені П. Л. Шупика також належать:

9.2.1. використання інституційного репозиторію Національній науковій медичній бібліотеці України (ННМБУ) з метою здійснення моніторингу наявності академічного плагіату;

9.2.2. використання комп'ютерних програм для внутрішньої перевірки текстів на наявність академічного плагіату;

9.2.3. проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед учасниками освітньо-наукового процесу, докторантів, аспірантів та здобувачів наукових ступенів;

9.2.4. ознайомлення наукових та учасників освітньо-наукового процесу з цим Положенням.

10. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО ПРОЦЕСУ ЗА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

10.1. За порушення академічної доброчесності учасники освітньо-наукового процесу можуть бути притягнуті до такої академічної відповідальності:

10.1.1. попередження про можливість притягнення до академічної відповідальності;

10.1.2. усне зауваження від науковця чи уповноваженого представника адміністрації;

10.1.3. повторне виконання завдання;

10.1.4. зниження оцінки за виконання завдання для аспірантів;

10.1.5. позбавлення почесних звань, нагород, стипендій тощо, присуджених науковою установою;

10.1.6. позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання фінансування наукових досліджень, стипендій, грантів тощо;

10.1.7. відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;

10.1.8. відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєної кваліфікаційної категорії;

10.1.9. повторне проходження оцінювання для аспірантів;

10.1.10. повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми для аспірантів;

10.1.11. відрахування з аспірантури ІФТ;

10.1.12. позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;

10.1.13. позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

10.2. Крім того, учасники освітньо-наукового процесу можуть бути позбавлені права голосу під час засідань Вченої ради ІФТ, виключені із членів Вченої ради ІФТ, позбавлені права керування/консультування дисертаційними роботами аспірантів, обіймати займану посаду.

10.3. За дії (бездіяльність), які Законом України «Про освіту» визнані порушенням академічної доброчесності, особа може бути притягнута до інших видів відповідальності з підстав та в порядку, визначених законодавством.

10.4. При визначенні конкретного виду відповідальності має братися до уваги суб'єкт, ступінь та системність порушення. Враховуються виявлені порушення, вчинені як в рамках однієї наукової роботи, так і в різних роботах одного автора.

10.5. Необхідність притягнення до відповідальності осіб, які здійснили вищевказані порушення академічної доброчесності розглядається на засіданні комісія з наукової та академічної доброчесності (розділ 11) або Вченої ради ІФТ.

10.6. Особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, має такі права:

10.6.1. ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;

10.6.2. особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;

10.6.3. знати дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;

10.6.4. оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності в суді.

11. КОМІСІЯ З НАУКОВОЇ ТА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

11.1. Комісія з наукової та академічної доброчесності – це колегіальний експертно-консультативний орган, що створюється для розгляду заяв учасників освітньо-наукового процесу, які надійшли на ім'я директора ІФТ, щодо порушення академічної доброчесності та для підготовки відповідних висновків. Комісія створюється наказом директора ІФТ.

11.2. В обов'язки комісії входить прийняття та розгляд заяви щодо порушення цього Положення та надання пропозицій адміністрації ІФТ щодо накладання відповідних санкцій.

11.3. В своїй діяльності комісія з наукової та академічної доброчесності керується Конституцією України, законодавством у сфері освіти, Етичним кодексом ученого України, Статутом ІФТ та іншими нормативно-правовими актами ІФТ та цим Положенням.

11.4. Склад комісії затверджується наказом директора ІФТ. Члени комісії працюють на громадських засадах. За необхідності, до роботи комісії можуть бути залучені зовнішні чи внутрішні експерти з питань, що розглядаються, без права участі в голосуванні.

11.5. Висновки комісії мають рекомендаційний характер і дирекція ІФТ може брати їх до уваги, ухвалюючи рішення щодо порушника Кодексу про академічну доброчесність чи цього Положення.

11.6. Повноваження комісії:

- 1) розглядати заяви щодо порушення академічної доброчесності та готувати відповідні висновки;
- 2) залучати до своєї роботи експертів з різних галузей, а також використовувати технічні і програмні засоби для достовірного встановлення фактів порушення норм академічної доброчесності за поданою заявою;
- 3) готувати пропозиції щодо підвищення ефективності впровадження принципів академічної доброчесності в освітньо-наукову діяльність ІФТ;

11.7. Персональний склад комісії затверджується наказом директора ІФТ.

11.8. Організаційною формою роботи комісії є засідання. Засідання скликаються особою з числа керівного складу комісії або на вимогу директора ІФТ.

11.9. Рішення приймаються відкритим голосуванням. Рішення вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало більше половини членів комісії.

11.10. Засідання комісії оформлюється протоколом, який підписують голова та секретар комісії.

11.11. На засідання комісії запрошується особа, стосовно якої розглядається питання щодо порушення нею академічної доброчесності.

11.12. Анонімні скарги чи скарги, викладені в усній чи некоректній формі, комісією не розглядаються. Звернення з твердженнями про порушення академічної доброчесності, які ґрунтуються на припущеннях, визнаються комісією безпідставними та не підлягають розгляду.

11.13. За результатами проведених засідань комісія готує вмотивовані рішення у вигляді висновків щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності та виду академічної відповідальності, до якої має бути притягнуто порушника. Зазначені висновки носять рекомендаційний характер. Висновки подаються директору ІФТ для прийняття рішення щодо притягнення до відповідальності осіб, стосовно яких комісією встановлено факт порушення ними академічної доброчесності протягом десяти робочих днів з моменту їх прийняття. Висновки комісії, якими не встановлено факт порушення академічної доброчесності, подаються директору ІФТ у день їх прийняття.

11.14. У висновку комісії має бути викладений порядок, строки оскарження цього висновку та порядок подання апеляції.

11.15. Копія висновку комісії надається особі, щодо якої розглядається питання про порушення нею академічної доброчесності.

12. ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ ПРО ПРИТЯГНЕННЯ ДО АКАДЕМІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

12.1. Особа, стосовно якої комісія з наукової та академічної доброчесності рекомендовано притягнення її до академічної відповідальності, має право звернутись до директора ІФТ з метою оскарження висновку комісії.

12.2. Директор ІФТ створює наказом тимчасову апеляційну комісію з наукової та академічної доброчесності (далі - апеляційна комісія). Персональний склад апеляційної комісії затверджується наказом директора ІФТ з числа осіб, що не залучені до конфлікту, щодо якого подана апеляція.

12.3. Особа, яку рекомендовано притягнути до академічної відповідальності, може звернутися з апеляційною скаргою до апеляційної комісії протягом п'яти робочих днів з моменту винесення рішення комісією з наукової та академічної доброчесності. До апеляційної скарги додається копія висновку комісії.

12.4. Апеляційна комісія приймає до розгляду лише ті скарги, в яких наведені обґрунтовані твердження про порушення комісією норм цього Положення.

12.5. Рішення апеляційної комісії має містити мотивований висновок щодо скасування або залишення висновку комісії без змін.

12.6. Апеляційна комісія приймає рішення у формі висновку протягом семи робочих днів з моменту отримання апеляційної скарги та невідкладно подає такий висновок директору ІФТ для прийняття рішення щодо притягнення до відповідальності осіб, стосовно яких комісією встановлено факт порушення ними академічної доброчесності.

13. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

13.1. Положення про академічну доброчесність набуває чинності (на підставі рішення Вченої ради) з моменту затвердження директором ІФТ.

13.2. Відповідальність за актуалізацію Положення та контроль за його виконанням несуть посадові особи ІФТ відповідно до їх функціональних обов'язків.

13.3. Зміни та доповнення до Положення можуть вноситися рішенням Вченої ради ІФТ та затвердженням директором. У такому ж порядку Положення скасовується.

ПОРЯДОК ПЕРЕВІРКИ ТЕКСТОВИХ ДОКУМЕНТІВ НА НАЯВНІСТЬ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ

1. Процедурі обов'язкової перевірки підлягають наступні тексти: рукописи авторефератів, анотацій та кваліфікаційних робіт здобувачів третього рівня вищої освіти, а саме здобувачів наукового ступеня: кандидата наук, доктора філософії, доктора наук, які подаються до захисту в спеціалізовану вчену раду ІФТ. Усі інші тексти наукового стилю можуть підлягати перевірці на плагіат у разі виникнення такої потреби.

2. Використання системи виявлення плагіату в текстах «Unichек» здійснюється відповідно до умов, встановлених Договором про співпрацю Національною науковою медичною бібліотекою України (ННМБУ) та ІФТ.

3. Контактною особою між ІФТ та ННМБУ, яка забезпечує підготовку та надання інформаційної довідки з перевірки документів на плагіат (онлайн-сервіс Unichек), є відповідальний користувач, що забезпечує перевірку текстів на плагіат (далі – відповідальна особа). Обов'язки відповідальної особи покладаються наказом директора ІФТ за її згодою.

4. Процедура перевірки рукописів авторефератів та кваліфікаційних робіт здобувачів третього рівня вищої освіти:

4.1. Перевірка рукописів дисертацій на академічний плагіат є обов'язковою та проводиться за згодою здобувача, що відображається у заяві про прийняття дисертації до розгляду та захисту. Перевірка рукописів авторефератів та кваліфікаційних робіт здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти на плагіат здійснюється за допомогою Інтернет-сервісів Національною науковою медичною бібліотекою України є обов'язковою умовою прийняття їх до розгляду спеціалізованою вченою радою (СВР).

4.2. Довідка з результатами перевірки на плагіат є обов'язковою у переліку документів, які подаються до розгляду спеціалізованої вченої ради на етапі попередньої експертизи/розгляду дисертаційних робіт. За відсутності довідки, зазначені документи не приймаються.

4.3. Перевірка зазначених вище рукописів на плагіат проводиться на підставі заяви здобувача вищої освіти (за формою, поданою у Додатку 1.1).

4.4. Відповідальними за перевірку рукописів дисертацій на плагіат є відповідальна особа ІФТ.

4.5. Для проведення перевірки рукопису автореферату/дисертації на плагіат здобувач в термін не пізніше 15 календарних днів (без урахування

святкових днів) до засідання структурного підрозділу на якому планується проведення попередньої експертизи дисертації, або перед попереднім розглядом дисертаційної роботи у СВР:

- підготовлює файл кваліфікаційної роботи у форматі, прийнятному для перевірки на плагіат;
- подає готовий файл завершеної кваліфікаційної роботи відповідальній особі.
- подає відповідальній особі заяву щодо перевірки рукопису дисертації на плагіат.

4.6. Відповідальна особа здійснює перевірку наданого рукопису згідно алгоритму, прописаному постачальником послуг (ННМБУ) в термін не більше 15 календарних днів з моменту подання здобувачем тексту для перевірки та відповідної заяви.

4.7. Результат перевірки – звіт подібності – видається заявнику перевірки для надання до СВР.

4.6. СВР на підставі поданого звіту приймає відповідне рішення щодо подальшої процедури розгляду рукопису.

4.8. Якщо рівень оригінальності тексту в рукописі «задовільний» СВР може скликати Комісію, до складу якої можуть бути залучені члени СВР із спеціальності, за якою подана дисертація для отримання остаточного рішення щодо можливості наявності або законності запозичень, виявлених при перевірці документів на плагіат.

4.9. За необхідності, для розгляду звіту подібності кваліфікаційної роботи Комісія може залучати здобувача та його наукового керівника.

4.10. Комісія надає свої рекомендації СВР.

4.11. Комісія фіксує свої рішення в письмовій формі за встановленим зразком з обґрунтуванням підстав і рекомендацій подальших дій, щодо прийняття дисертації до розгляду. Рішення видається в двох екземплярах, перший примірник передається заявнику, а другий – передається відповідальній особі.

4.12. У разі прийняття комісією рекомендації про доопроцювання тексту дисертаційної роботи/автореферату, останнє здійснюється в термін не більше 5-х календарних днів.

4.13. У разі здійснення доопрацювання, текст дисертації/автореферату підлягає повторній перевірці на плагіат, про що голова Комісії інформує уповноважену особу. Повторна перевірка здійснюється в термін не більше 15 календарних днів.

4.14. У разі отримання результатів перевірки, які свідчать про високий відсоток запозичень, члени Комісії формулюють свої рішення/рекомендації, а остаточне рішення щодо прийняття дисертації до розгляду/експертизи приймає СВР та рецензенти, про що інформують

заявника перевірки, його наукового керівника не пізніше ніж за 3 календарні дні з моменту одержання звітів подібності.

4.15. Роботи, які мають низький рівень оригінальності тексту за рішенням Комісії можуть підлягати доопрацюванню на термін не більше 5 календарних днів. Після чого відправляється на повторну перевірку, яка здійснюється в термін не більше 15 календарних днів.

4.16. Роботи, які мають неприйнятний або низький рівень оригінальності тексту за результатами повторної перевірки не допускаються до офіційного захисту/прийняття СВР.

4.17. На основі поданих звітів та рішень Комісії, затверджених вченою радою формується список допущених до захисту здобувачів наукового ступеня.

4.17. Голова СВР інформує членів ради про результати перевірки під час попереднього розгляду дисертації на засіданні СВР.

4.18. У разі виникнення випадків зазначених у пп. 4.13. та 4.14. відповідальна особа по завершенню процедури перевірки рукопису дисертації, включаючи повторну перевірку за її наявності, в обов'язковому порядку передає звіт подібності та рішення Комісії секретарю вченої ради ІФТ.

5. Усі інші тексти наукового стилю можуть проходити процедуру перевірки рукописів на наявність академічного плагіату:

5.1. Перевірку на академічний плагіат рукописів здійснює відповідальна особа ІФТ за заявою авторів тексту, поданою на ім'я директора ІФТ (Додаток 1.4).

5.2. Порядок підготовки і перевірки рукописів на плагіат встановлюється членами Комісії з наукової та академічної доброчесності.

Додаток 1.1

Директору ДУ «Інститут фармакології та
токсикології НАМН України»

Аспіранта

Заява

З правилами чинного «Положення про академічну доброчесність, запобігання академічному плагіату та перевірку наукових текстів в Державній установі "Інститут фармакології та токсикології Національної академії медичних наук України" від _____ року, згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску роботи до захисту та застосування заходів академічної відповідальності, ознайомлений(а).

Про використання системи перевірки текстових документів на наявність академічного плагіату в роботах здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти оповіщений(а) та надаю свою згоду на обробку та збереження Державній установі "Інститут фармакології та токсикології Національної академії медичних наук України" (ІФТ) моєї роботи. Також надаю ІФТ право на передачу моєї роботи для обробки та збереження при виявленні плагіату в інших роботах, які завантажувалися/завантажуються для перевірки користувачами, виключно в обмежених цілях для виявлення плагіату в текстах робіт.

Робота для перевірки на наявність академічного плагіату надається в друкованому та електронному варіанті. Електронна версія моєї роботи збігається (ідентична) з друкованою.

_____.20____ р.
(дата)

(підпис)

Додаток 1.2

ВИСНОВОК СПЕЦРАДИ ПРО ДОПУСК РОБОТИ ДО ЗАХИСТУ

Підтверджуємо ознайомлення з результатом звіту автоматизованої перевірки щодо запобігання академічному плагіату та перевірку наукових текстів, з генерованого системою виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості:

Назва: _____

Автор: _____

Спеціальність: _____

Науковий керівник: _____

Після аналізу звіту подібності зроблено такий висновок:

1) Запозичення, виявлені в роботі, є законними і не є плагіатом.

Робота приймається до захисту.

2) Виявлені запозичення не є плагіатом, розміщені в розділах, які не описують безпосередньо авторське дослідження, але кількість цитат перевищує обсяг, виправданий поставленою метою роботи. Робота приймається до захисту, але має бути відкоригована. Відкоригований варіант має бути поданий у спецраду за _____ днів до захисту, разом із заявою щодо самостійності виконання письмової роботи та ідентичності друкованої та електронної версії роботи (Додаток 1).

3) Виявлені запозичення не є плагіатом, але частково розміщені в розділах, які описують безпосередньо авторське дослідження, а кількість цитат перевищує обсяг, виправданий поставленою метою роботи. В зв'язку з цим мета роботи та поставлені завдання не були досягнені. Робота може бути допущена до захисту наступного року після того як буде відкоригована та допрацьована і успішно пройде повторну перевірку на академічний плагіат.

4) Робота містить навмисні текстові спотворення, передбачувані спроби укриття запозичень або інші прояви академічного плагіату. Робота містить фабрикацію або фальсифікацію даних. Робота не допускається до захисту.

5) Інше:

6) Підтвердження:

_____.20____ р.
(дата)_____
(підпис)

Додаток 1.3

Голові спеціалізованої вченої ради

здобувача наукового ступеня «доктор філософії»
(«доктор наук»)

ЗАЯВА

З правилами чинного «Положення про академічну доброчесність, запобігання академічному плагіату та перевірку наукових текстів в Державній установі "Інститут фармакології та токсикології Національної академії медичних наук України" від _____ року, згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в прийнятті роботи до захисту та застосування заходів академічної відповідальності, ознайомлений(а).

Про використання системи перевірки текстових документів на наявність академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти третього ступеня оповіщений(а) та надаю свою згоду на обробку та збереження Державній установі "Інститут фармакології та токсикології Національної академії медичних наук України" (ІФТ) моєї роботи. Також надаю ІФТ право на передачу моєї роботи для обробки та збереження при виявленні плагіату в інших роботах, які завантажувалися/завантажуються для перевірки користувачами, виключно в обмежених цілях для виявлення плагіату в текстах робіт.

Робота для перевірки ІФТ надається в друкованому та електронному варіанті. Електронна версія моєї роботи збігається (ідентична) з друкованою.

_____.20____ р.
(дата)

(підпис)

Додаток 1.4

Директору ДУ «Інститут фармакології та
токсикології НАМН України»

автора (-ів)

ЗАЯВА

З правилами чинного «Положення про академічну доброчесність, запобігання академічному плагіату та перевірку наукових текстів в Державній установі "Інститут фармакології та токсикології Національної академії медичних наук України" від _____ року, згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в прийнятті роботи до друку та застосування заходів академічної відповідальності, ознайомлений(а).

Про використання системи перевірки текстових документів на наявність академічного плагіату в роботах оповіщений(а) та надаю свою згоду на обробку та збереження Державній установі "Інститут фармакології та токсикології Національної академії медичних наук України" (ІФТ) моєї роботи. Також надаю ІФТ право на передачу моєї роботи для обробки та збереження при виявленні плагіату в інших роботах, які завантажувалися/завантажуються для перевірки користувачами, виключно в обмежених цілях для виявлення плагіату в текстах робіт.

Робота для перевірки на наявність академічного плагіату надається в друкованому та електронному варіанті. Електронна версія моєї роботи збігається (ідентична) з друкованою.

_____.20____ р.
(дата)

(підпис)

ВИКЛЮЧЕННЯ ПРИ ПЕРЕВІРЦІ ТЕКСТОВИХ ДОКУМЕНТІВ НА НАЯВНІСТЬ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ

1.1. Згідно листу Міністерства освіти і науки України «Запобігання окремих проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності: Аналітична записка» (від 20.05.2020 р. № 1/9-263) однією з основних помилок є встановлення факту наявності академічного плагіату та самоплагіату за результатами комп'ютерної перевірки текстів без подальшого аналізу виявлених текстових збігів експертами з предметної області. Тож встановлені в цьому Положенні вимоги щодо максимально допустимого обсягу плагіату чи текстових збігів або щодо мінімально допустимої оригінальності тексту потребують деяких уточнень, необхідних для сфери діяльності ІФТ.

1.2. Текстові збіги можуть бути як академічним плагіатом, так і коректними цитуваннями, загальновідомою інформацією, посиланнями на літературні джерела й т.п.

1.3. При оцінці оригінальності текстів із загального відсотку повторів виключається використання наступного переліку:

- назви виданих органами державної влади у межах їх повноважень офіційних документів політичного, законодавчого, адміністративного характеру (закони, укази, постанови, судові рішення, державні стандарти тощо) та їх офіційні переклади;
- усталені словосполучення, характерні для галузі знань біологія і медицина;
- назви наукових установ;
- назви експериментальних об'єктів;
- власні назви методики та методу дослідження;
- власні назви рослин, тварин, мікроорганізмів, ліній клітин;
- власні назви гомеопатичних препаратів;
- назви підручників, методичних рекомендацій;
- назви наукових програм та грантових проєктів;
- назви програмного забезпечення та обладнання;
- назви хімічних реактивів та послідовностей нуклеїнових кислот;
- прізвища, ім'я, по-батькові авторів наукового дослідження;

- ідіоми;
- повідомлення про новини дня або поточні події, що мають характер звичайної прес-інформації;
- Державні символи України, державні нагороди, символи та знаки органів державної влади, Збройних Сил України та інших військових формувань, символіка територіальних громад, символи та знаки підприємств, установ та організацій (після їх офіційного затвердження);

Перелік не є вичерпним та може доповнюватись.